The book cover features a dense, intricate marbled pattern in shades of brown, tan, and cream. The pattern consists of swirling, organic, and somewhat cellular shapes. A dark, irregularly shaped label is centered on the cover, containing the title and author information in gold lettering.

V. E. BRUCKMANN

DE POLYPO MARINO PETRIFACTO

1730

Library of the Museum

OF

COMPARATIVE ZOÖLOGY,

AT HARVARD COLLEGE, CAMBRIDGE, MASS.

Founded by private subscription, in 1861.

DR. L. DE KONINCK'S LIBRARY.

No. 1333.

FRANC. ERNEST. BRVCKMANNI,
MED. DOCT.
EPISTOLA ITINERARIA XXIII.
DE
ALGA SACCHARIFERA,
POLYPO MARINO
PETRIFACTO,
KAKERLACKEN,
FRYTICE KOSZODREWINA
ET
ARBORE LIMBOWE DREWO.

AD
VIRVM NOBILISSIMVM, EXPERIENTISSIMVM,
DOCTISSIMVM AMPLISSIMVMQVE DOMINVM,
DOMINVM
J. H. MEVSCHEN,

DOCTOR MEDICINÆ EJVSDEMQUE PRACTICVM INCLYTÆ
VRBIS OSNABVGENSIS CELEBERRIMVM, PHYSICVM ET
RERVM NATVRALIVM SCRVTATOREM SEDVLVM,
FAVTOREM ET AMICVM HONORATISSIMVM
AMANTISSIMVM.

Cum Figur. aeneis.

WOLFFENBVTTELÆ, MDCCXXX.

FRANCIS BARNES, BOSTON, MASS.

RECEIVED OF THE HONORABLE

ALGER S. BARNES, JUNIOR

THE SUM OF FIFTY DOLLARS

FOR THE YEAR 1871

PAID TO THE ORDER OF

THE HONORABLE

ALGER S. BARNES, JUNIOR

THE SUM OF FIFTY DOLLARS

FOR THE YEAR 1871

J. H. BARNES, JR.

THE SUM OF FIFTY DOLLARS

FOR THE YEAR 1871

J. H. BARNES, JR.

VIR NOBILISSIME ATQVE DOCTISSIME,
FAV'TOR ET AMICE ÆSTVMATISSIME!

HAud ignota Tibi, Vir Nobilissime atque Doctissime, erunt, quæ Thom. Bartholinus & Borrichius in Diss. de Natura dulcedinis, quæ in fasciculo dissertat. Tom. II. Diss. II. p. 62. extat, de *Alga saccharifera Islandica* memoriæ tradiderunt, & prior quidem de hac dulci planta Vol. I. Actor. med. & philosophicor. Hafnienf. p. 120. obs. 53 Vol. III. p. 172. obs. 88. & 94. Vol. IV. p. 160. obs. 56. Sequentia habet notatu digna: *Alga saccharifera Islandica* edulis suavissimaque, nascitur in Mari Islandico; hæc, ubi a marinis fluctibus in littus rejecta, aliquandiu jacuit, sensim proliciente solis calore, salinis hinc inde grumis obducitur, qui cum dulcedine sua gratissima linguæ blandiuntur, ab accolis colliguntur sollicitè; ut inter epulas sacchari vicem impleant; algam hanc saccharum parientem acetariorum loco mensis inferunt ne sic quidem insuavem. &c. *Alga* hæc non fert saccharum, aut huic simile quid, nisi primum aliquantulum edulcoretur aqua communi, hinc exsicceatur & ab aere libero, in loco arido, semestri tempore conservetur; in Julio maturescit; flores & semina in eo nunquam observata, radix ut plurimum lapidibus adhæret, avulsisque uno anno foliis, ex eadem radice anno sequente nova renascuntur, &c. hanc plantam cum butyro comedunt Islandi, innascitur saxi in fundo maris, propemodum ut *Quercus marina*, ubi primum ad littus allisa est a fluctibus, nuda conspicitur omni saccharo, sed in ædibus relicta, paulatim tota folia sua, quæ ampla sunt & porosa, more *Hyperici*, aspergine quadem farina dulcissima obteguntur, Islandis *Söll* dicitur; latissimum ovibus pabulum, quas ita saginat, ut præ pinguedine nimia caro earundem deticatoribus fastidiatur; folia hinc inde purpurascunt, atque adeo firmæ compactæque sunt substantiæ, ut si poros oculis patentes excipias, credas te tunicam alantoidem intueri; non educunt autem saccharum, nisi prius vel aqua fontana vel pluvia irrigata & post aliquandiu in loco sicciori sibi relicta, &c. cum Figur. hujus plantæ. An den See-Steinen in Island Elebt *Alga*, Meergras/ so in Fröbling gesammelt/ in Wasser etwas getunct und gedörret/ in hölzerne Geschirren verwahret wird/ worinn es mit der Zeit bestund weiß zu werden/ und wird mit Butter gegessen/ schmeckt annußeig süsse. Es ist dem *Alga vitriariorum angustifolia* nicht sehr ungleich/ nur daß die Blätter saftiger sind/ und die Farbe gelblich ist.

ist. Wenn die Seewogen es ans Ufer werffen / und eine Weile an der Sonne liegt / wirds gleichsam wie mit Meel bestreuet / so / daß es wie Zucker schmeckt / auch an statt dessen gebraucht wird. Sie mischen auch solche *Algam* ehe der Zucker noch von der Sonnen angelockt wird unter die Salläter / so nicht übel schmeckt. Die Schaafe freßens sehr gerne / welche es dermassen mästet / daß / wegen allzu vielen Fettes / offtmahls das Fleisch eckelicht wird.

Hæc sufficiant de *Alga saccharifera Islandica*; littora, quæ Hollandiæ Provincias alluunt, aliam adhuc *algam*, a priori plane distantem, dant *sacchariferam*, cujus primus inventor merito post mortem celebratur, egregius juvenis optimæ spei, Med. Candidatus, Wehrkamp, qui istam primo ex maris fluctibus ereptam in museo suo per tempus suspensam habuit, quo demum saccharum, nive candidius, non sine summa omnium admiratione, instar pruinae congelatæ in omnibus & singulis hujus plantæ foliis in apricum venit, non aliter ac si brumali tempore omnia pruina candida incrustata & obducta cernuntur; inscii hujus mirandi phœnomeni certe jurarent interdum, veram se in hac alga videre pruina, nisi tempus calidum, æstivoautumnale, locus & museum, in quo suspensa erant folia, sapor gratus & dulcis aliud docuissent, & monstrassent putitiam pruina in his plantarum foliis esse saccharum, mannam vel mel aereum ad folia optime crystallisatum. Hæc planta a Botanicis alias vocatur *Fucus marinus alter angustifolius tuberculis paucissimis, vesiculis longis filiquarum æmulis* Raji, P. P. & Tournef. seu *Fucus marinus quartus* Dodon. Figuram hujus plantæ vid. in apposita Tab. I. Fig. 1. Character hujus potest esse sequens: *Alga saccharifera Wehrkampii* est planta marina, flore & semine carens, vel saltem flore minus conspicuo, cujus nec petala nec stamina hæctenus detecta sunt, instructa folia habens membranacea angusta & tubercula hinc inde longa vesiculosa, filiquarum æmula, in fundo maris planta saxi & filicibus aliisque rebus obviis innascitur, extra aquam protracta a sale saccharino aereo, quasi saccharo albo, incrustatur.

Dulcedinem suam certe hæc planta ex aere habet, hanc autem in aere dari & inveniri experimenta plurima non raro testantur, conferatur quoque Borrichii diss. de natura dulcedinis p. 62. Tempore autumnali interdum impr. calido, sæpius aer scatet ejusmodi melle aereo, in variis tunc rebus obvio, & istud saccharum aereum tunc temporis quoque incrustat hanc extra aquam marinam positam plantam ejusque frigida folia, *Alga* enim dicta *saccharifera Wehrkampii* est saporis nauseosi salini, quæ nullum in se continet saccharum, nec ex se & succo suo dare potest, nulla gaudet dulcedine grata, ergo pruina saccharina folia incrustans aliunde, nempe ex aere,

TAB. I.
FIG. 1.

aere, optime deducenda venit. Hoc saccharum aereum se admovet foliis plantæ succulentæ frigidis, quæ non solum, instar Kali, specierum, salina sunt, sed etiam per integram suam substantiam sale marino imprægnata & repleta existunt. Et hoc verum esse, exinde apparet: beat. Dom. Wehrkamp ex littoribus Katwykcensibus hanc plantam domum apportans, nihil unquam in ista nec sacchari, nec dulcedinis observavit, sola dulci & communi aqua ab Adhærentibus impuritatibus & arenâ lavavit, & ut siccaretur, de trabe ad parietes in hypocausto suo suspendit; post dies quatuordecim forte plantam afficit, & insolitum in ea saccharum dulce & album offendit & miratur. Has sacchari crystallulos cultri subtilis acie abrasit & capsula quadam servavit. Sequens phænomenon maxime mirandum est: nam saccharum per integras iniquas hyemes semper de novo plus vice simplici, veteri abraſo saccharo, huic plantæ (uti & pluribus aliis diversarum specierum Algis & Fucis marinis, sed non in magna copia) se apponebat & crystallifabat, sed nunquam tam copiose, quam prima vice, sub initium autumnii, factum fuerat.

Hoc quoque notandum, quod hæc mirandæ sacchari crystalli microscopio considerata, non aliam præ se ferrent faciem, quam pruina habere assolet. Sapor hujus sacchari in Alga collecti dulcedine sua grata non recedit ab aliis sacchari ex arundine cocti speciebus. Non hæc tantum Algæ species, à beat. Dom. Wehrkampio inventa, sed & quædam aliæ plantæ marinæ, Algæ & Fuci id saccharum interdum præbent, sed non ea copia, qua *Alga saccharifera Wehrkampii*. Præterea non omni tempore hæc Alga saccharum exhibet, vel non omni tempore mel aereum in ea crystallifatum inveniendum & colligendum, sed tempus certum & certus temperatus quidam ad hujus sacchari generationem adaptatus aer, fervidus in pr. symbolum suum confert, uti & idem observandum in generatione Mannæ arboreæ Italianæ, Hispanicæ, Gallicæ, Syriacæ, Persicæ, &c. quæ juxta Neoteri-
corum opinionem, non succus vegetabilis est arborum, Orni, Juniperi, Fraxini &c. sed potius mel aereum, quod non tantum quoque in aliis arboribus non nominatis, sed etiam in variis herbis, lapidibus & multis aliis diversis rebus obviam reperiendum est, testibus Ant. Deusingio fascicul. dissert. select. Tit. de Manna & Saccharo. it. Engelbert. Kämpffero in amœn. exotic. it. Fr. Ang. à St. Joseph. Pharmacop. Persic. p. 361. 362. 363: &c. sub titulo Schakar El Ma-Aſcher. vid. Matthioli in Dioscorid. L. 1. c. 37. Garz. ab Horto aromaticum & simplicium medic. Hist. L. 1. c. XI. It. Scrap. de simpl. medic. c. 2. &c. Avicenna L. 2. Canon. cap. de Tereniabin. Ex his materiæ medicæ autoribus abunde patet, generationem Mannæ, & quidem quod ad ortum & genesis, adhuc valde obscuram esse, nec facile credendum,

esse succum condensatum, inspissatum plantæ cujusdam foliorum, v. g. Orni, Fraxini, &c. Mel æreum quoque, quod Germani *Melthau* vocant, nobis aliud persuadet, hoc quoque est species Mannæ, & variis se plantis, v. g. foliis fabarum succulentis & frigidis it. Tiliæ; Cerasorum, prunorum, &c. insidet, cum sæpenumero aliæ vicinæ herbæ & arbores juxta & pone hæc vegetabilia crescant, in quas mel dictum æreum non cadit. Si cupis videre analogum quid sacchari vel Mannæ, aspice pruna, cerasa, poma, pyra &c. in furno torrefacta, hæc, non sine admiratione, post aliquot menses tractumque temporis in superficie, non aliter ac in Algæ foliis, candidum saccharum, farinæ albæ instar, exhibebunt, quod hujus phænomeni inscii situm esse existimant, cum tamen potius & revera sit saccharum æreum vel mel tale. Helmontius, chemicis experimentis diu innutritus, lib. de Arbore vitæ, inquit: Rorem per analysin partium examinavi, salem saccharinum dabat magnis morbis opitulantiem. Rorem foliis arborum æstivis mensibus insidentem dulcissimum, glutinosum, splendidum in hortis nonnunquam collegimus, qui ros æstiva coctura manna evadit; Et sic fit saccharum in Alga saccharifera non ex succo nauseoso talino plantæ, sed ex aëre, & est & manet mel vel saccharum æreum in foliis plantæ frigidis condensatum & quasi crystallisatum. Eadem Tabula I. Fig. III. *Tibi, Vir nobilissimè atque doctissime*, exhibet lapidem quendam figuratum, non vulgarem, sed admodum rarum, in agro quodam ad Steme, pagum Episcopatus Paderbornensis, a Dom. Kœnig, Med. Doct. Osterodensi, repertum & nobiscum communicatum, quem adhuc in memoriam ejus in museo nostro asservamus, quemque pro Polypi marini quadam specie vel saltim pro animali adhuc ignoto alicujus conchæ marinæ habemus, ulteriorem autem ejus & veram inquisitionem accolis maris curiosis relinquimus merito, quibus non deest occasio quotidie ferme videndi & examinandi corpora & animalia varia marina, an forsitan inter ista quoddam huic analogum invenire & orbi crudito curioso communicare possent animalculum? Corpus hujus lapidis ex utroque latere tres habet lobos striatos, & infra tres appendices punctatas, substantiâ interior est alba, selenitica vel spathum album, color externus per totam peripheriam est brunus. Celeberrimus Lipsiensium Apothecarius & Acad. Cæs. Nat. Curios. Collega meritiss. Dom. Joh. Heinr. Linck. amicus noster optimus, ante sex & quod excurrit annos, hujus lapidis quædam specimina, non tantum ex cera figurata, sed & æri incisa, quæ hic in Tabula IIda videnda, cum sedulis curiosarum rerum naturalium collectoribus communicavit, petiitque per literas, ut in ejus naturam, quale esset petrifactum? & unde esset? an marinum? inquirerent, quod autem huc usque nondum factum & detectum scimus.

TAB. I.
FIG. III.

TAB. II.
Num. I. II.
III. IV. V.
VI. VII. &
VIII.

Eadem

Eadem Tab. I. Fig. II. monstrat insectum Indiæ Orientalis scarabæiforme ex albo-brunnum, bicornie, sex pedibus hamatis donatum, Indis *Kackerlac*, *Kackerlacke* & *Gäckerlacke* dictum. Hoc insectulum, in magnitudine naturali adpictum, corrodit non tantum dentibus acutis præduris ligna, sed & ferramenta in navibus obvia solidissima & durissima. Scarabæum hunc Bremæ à mercatore quodam, qui istum vivum in prægrandi quadam cista, foliis Thée bout repleta, & noviter ex India Orientali allata, offendit, vivum accepimus late saltantem; per aliquot septimanas isti mercator dictus jam filiginem & pisa Batavorum grysea magna in cibum porrexerat, apud nos autem scatula foramine longiori parvo in operculo pro admissione aëris instructa inclusus, alimentum dictum non amplius appetiit, sed de die in diem tristior redditus spatio octidui vivus esse desit, & pro nunc in spiritu vini à corruptione & putredine liber servatur. Mare Surattense, die Surat-See dictum, insecta admodum nociva alit, quæ navium carinas & sentinas arrodunt foraminibusque plenas, cum navium quandoque ruina & interitum, reddunt. Ern. Christoph. Barchewitz in itinerrario suo Indiæ Orientalis p. 357. sequentia de his valde nocivis annotavit insectis: „Die *Gäckerlacken* in Ost-Indien sind fast wie Kreuz-Käffer „gestalt / doch nicht so dicke; es ist ein schädliches Ungezieffer / das im Stau „be wächst / wenn man die Kästen nicht sauber hält / wachsen sie auch darin „nen / und zerfressen das leinene Geräthe / noch schlimmer als bey uns die Mote „ten das Wollen.“ Autor anonymus inquit: quod *Kackerlac* sint species scarabæorum in Malacca, qui de nocte surgerent, longe lateque vagarentur & oberrarent; de die autem quieti somno dulci indulgerent, nec visui unquam obviam irent; vid. quoque Kolbens Caput bonæ spei hodiernum p. 224. qui dicit, quod insecta Europæa nigra & fœtentia, *Schwarzen / Rost, oder Rost-Würmer* (quia fuliginem amarent & circa caminos fornacum habitarent) dicta, per totam Orientalem Indiam *Kackerlacken* vocarentur. Et Walter Schultze in Itinerario Indiæ Orientalis p. 234. hoc insectum *Barattes* nominat, scarabæo simile, in navibus vetustis obvium interdum numero plus millenario, comedens libros, chartam, vestimenta, mel, saccharum, imo & omnis generis merces, ponens ova ad instar phaseolorum parvorum. In planta Ananasa insecta quædam scarabæiformia, quoque *Cäckerlacken* dicta, reperiuntur, quæ Maria Sibylla Merian in metamorphos. insector. Surinamens. Tab. II. eleganter & affabre æri incidit, sed hæc à nostro descripto animalculo plane abeunt & recedunt.

Tab. III. Fig. I. monstrat ramum fruticis Hungarici *Koszodrewina* cum suis foliis acutis ex sic dictis montibus Carpathicis desumptum, ex quo Hungari sic dictum Balsamum Hungaricum, Germ. *Krummholz, Deyhl* parant,

TAB. I.
FIG. II.

TAB. III.
FIG. I.

Fig. II.

FIG. II.

Fig. II. sistit ramum arboris Hungaricæ *Limbowe Drewo* dictæ, quæ in-
colis dat æque Balsamum nativum & artefactum seu Oleum ex Libano &
varia alia medicamenta, fructumque coniformem cum nucleis edulibus

FIG. III. &

IV.

Fig. III. & IV. videndis, qui Pineolis Italorum non absimiles & Magnatum
Procerumque Hungariæ mensis secundis apponuntur, easdem habent vir-
tutes nutritivas & eundem usum medicum, ac Pineoli Italici, excorticati
enim & à pellicula mundati nucleï, albi & oleosi optime corpus nutriunt,
semen augment, hæctica & phthisi decumbentibus solatium afferunt, bo-
numque succum nutritium addunt. Cum autem de his duabus plantis,
Krummholtz & *Limbaum*, harumque balsamis & fructu, jam Anno 1727. in
duobus peculiaribus speciminibus egerimus, in præsentì plura de istis ad-
dere superfedemus, præter hoc peculiare, nempe quod in arbore Limbo-
we Drewo ex thecis foliorum omnibus & singulis nunquam non quinque
acus seu folia acuta, acus referentia, exeant. P. Gabriel. Rzaczynski Hist.
Nat. Cur. Regni Polon. Tractat. VII. Sect. II. §. VIII. IX. p. 197. sequentia
de frutice Carpathico & *Pinu Carpathica* notavit: „*Limba* lingua vernacula
„Polonica, nam non occurrit Latinum nomen arbori huic imponendum,
„similis Pino sylvestri assurgit, inter montes Carpatios. Ex ejus baccis con-
„tusis, (valde errat autor, arbor non fert baccas, sed conos nucleis edulibus præ-
„gnantes, ex quibus nullum exprimitur oleum) „vel summitatibus concisis elici-
„tur oleum, ab accolis illorum montium, vocaturque *Limbowy Oleick*, con-
„tra affectus varios. Cistis fabricatis ex ligno, dum recens est odorato, res
„inclusæ non concipiunt tineas, neque ab illis absumuntur.

„*Pinastrer Bellonii* in arboribus coniferis p. 17. & sequenti describitur; *Pi-
„nus sylvestris montana tertia Bauhini*, putatur esse arbor illa conifera & resi-
„nifera in Carpatiis jugis nascens, quæ Germanis *Krummholtz*, Polonis
„*Krempulec*, *Kosodrzewina*. Ex hujus arboris resina liquida oleum destilla-
tur dictum *Balsamum Carpathicum*, Germ. *Krummholtz Oehl*, de quo inquit
Breynius Doct. Med. Gedani, in Cent. VII. Ephemerid. ab Acad. Cæs. Leo-
pold. editar. Hungarus quidam, forte ex tractatu M. SS. Christiani ab Hor-
tis, Medici &c.

Alias alia scribamus. Interea, *Vir nobilissime atque Doctissime*, vive,
vale & nos ama. Wolff. d. 1. August. 1730.

Fig: I.

MCZ LIBRARY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE MA USA

Ad: Ep: It: XXIII: Tab: II.

I.

V.

VI.

II.

VII.

VI.

III.

VIII.

IV.

MCZ LIBRARY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE MA USA

Ad: Ep: Stivier: XXIII. Tab: III.

Fig: I.

Fig: II.

Fig: III.

Fig: IV.

MCZ LIBRARY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MA 02138